

Geachte politici,
Geachte ondernemers,
Dames en heren,

Van harte welkom op dit eerste van drie thematische debatten. In januari brachten we vanuit Voka ons memorandum voor de Vlaamse en federale verkiezingen uit. De oplossingen die we daarin formuleerden, leggen we tijdens drie debatten voor aan een panel van lijsttrekkers en specialisten van de zeven Vlaamse partijen. Op 26 maart behandelen we het thema 'Duurzaamheid', een thema dat de voorbije weken niet weg te branden was uit de actualiteit. Op 25 april gaat het over een 'Efficiënte Overheid'. U bent dan ook van harte welkom.

Maar eerst terug naar de orde van de dag. Want vandaag hebben we het over dat andere prangende thema: de arbeidsmarkt van de toekomst. En mag ik jullie om te beginnen even feliciteren? De voorbije legislatuur kwamen er 229.000 jobs bij. Netto. Twee derde daarvan op conto van de private sector. De werkgevers hebben de vraag naar jobs, jobs, jobs dus met glans ingevuld. De werkloosheidsgraad daalt onafgebroken, van 8,8% eind 2015 naar 5,5% vandaag. Het aantal vacatures volgt de omgekeerde richting: van 160.000 begin 2015 tot 286.000 nu.

We zijn dankbaar voor de regeringsinitiatieven die hiertoe bijgedragen hebben: de verlaging van de sociale bijdragen met de taxshift, de vereenvoudigde Vlaamse doelgroepenkortingen, de verlaging van de vennootschapsbelasting, de uitbreiding van flexijobs, enzovoort. Het is alleen jammer dat deze beweging niet volmaakt werd. Dat de Arbeidsdeal uiteindelijk niet integraal doorgevoerd wordt, is een smet op het blazoën.

Want er is een keerzijde aan deze medaille. Door de vele jobs is er een tekort aan arbeidskrachten, dat meer en meer tot productiebelemmeringen leidt. We hebben nu en straks nood aan volk, volk, volk. En daar knelt het schoentje.

1 op de 4 Vlamingen tussen 20 en 64 jaar werkt niet. Een kwart! In Wallonië gaat het maar liefst om een derde, in Brussel zelfs om 40 procent. En wat nog meer verontrust; het aantal werkzoekenden bij de VDAB, Actiris en Forem volstaat niet om de jobs in te vullen. Alle trends voor het komende decennium wijzen op hetzelfde: zowel kwalitatief als kwantitatief staan we voor een lange periode van schaarste aan inzetbaar talent. We moeten dus de vele inactieven, die niet werken maar ook niet werkzoekende zijn, aan de slag krijgen. Deze paradox moeten we doorbreken.

Onder meer door werken lonender te maken. De belastingdruk op arbeid is in België veel te hoog, dat weten we allemaal. Zeker voor de lagere lonen zorgt dat ervoor dat werken soms minder aantrekkelijk is dan niet werken. Om deze werkloosheidsval tegen te gaan, stellen wij de 'Vlaamse Jobstimulans' voor; 100 euro netto per maand erbij voor lonen tot 2.500 euro bruto. Dat is een dertiende maand extra voor wie wil werken, zonder dat de bruto-loonkost voor de bedrijven stijgt en hun competitiviteit verder onder druk komt.

Tegenover die 'wortelmaatregel' stellen wij ook een 'stokmaatregel' voor. Wie zonder werk valt, mag zeker even bekomen en op zoek gaan naar een nieuwe uitdaging zonder zijn levensstandaard te verliezen. Maar we zijn het enige land in West-Europa waar de werkloosheidsuitkering onbeperkt is in de tijd. Dat moet veranderen: we hebben nood aan een werkloosheidsuitkering die sneller daalt en zo prikkelt om sneller een baan te zoeken. Na 2 jaar stopt de federale werkloosheidsuitkering en activeert Vlaanderen de werkloze intensief

via begeleiding en bijstand. Dus aan dalende uitkeringen koppelen we een toenemend budget voor begeleiding en investering.

Maar mensen aan het werk houden, is even cruciaal als ze aan het werk krijgen. We bengelen achteraan in effectieve pensioenleeftijd. Gemiddeld halen we de 61 jaar nog niet! We werken amper 33 jaar tijdens onze loopbaan. En dan moet de grote vergrijzing- en pensioneringsgolf nog komen. Hoe lossen we dat op? 'Werkbaar werk' klinkt goed en is absoluut nodig. Maar zodra er meer flexibiliteit gevraagd wordt voor bijvoorbeeld weekendwerk, staat men op de achterste poten. De discussie over zware beroepen zijn we dan nog niet eens begonnen.

Nochtans is het duidelijk: we leven langer, dus kunnen en moeten we ook langer werken, net zoals in Nederland, Zweden en andere voorbeeldlanden. En om ervoor te zorgen dat we de oudere werknemers niet uit de markt prijzen, moeten we af van de baremieke loonsverhogingen. Het is niet omdat er een kaarsje bijkomt op de verjaardagstaart, dat er automatisch ook een extra centje bijhoort op de loonbrief. Loon naar werken en niet loon naar leeftijd, moet de norm zijn. We moeten ook af van het SWT-stelsel. Mensen die nog perfect een toekomst hebben op de arbeidsmarkt cijfer je niet weg, maar spijker je bij. Daarvoor bestaat er zo'n andere mooie alliteratie: 'Levenslang leren'. Ook dat is meer dan nodig.

In onze snel evoluerende maatschappij zullen veel jobs en sectoren veranderen. De omwentelingen in onze maatschappij en de arbeidsmarkt zullen ons netto meer banen opleveren dan dat er verloren gaan. Maar dan moeten we wel herscholen. Werkgevers wordt verweten dat ze hun mensen te weinig vormen, maar uit de recente studie van de OESO 'skills strategy' voor Vlaanderen blijkt dat liefst 4 op 5 werknemers zich niet WILLEN bijscholen! Deze onwil stuit

tegen de borst van wie vooruit wil. Daarom is ook hier een stok- en wortelbeleid nodig: een transitiefonds om mensen te begeleiden naar een nieuwe job, maar ook een penalisatie van wie weigert bij te scholen en zichzelf zo uitfaseert.

Flexibiliteit en levenslang leren, daar moeten we al op de schoolbanken mee beginnen. Het duaal leren start na eerste successen in het secundair onderwijs officieel op 1 september. Laat het ons uitbreiden naar het technisch onderwijs, het hoger en het volwassenonderwijs.

We moeten ons onderwijs ook dringend “digitaal” maken en dit zowel in de nieuwe leervormen en -technieken, als in de richtingen en opleidingen zelf. Digitaal wordt de nieuwe taal en meer dan ooit zullen we moeten inzetten op STEM-richtingen.

Ons onderwijs moet nu de stap naar de 21ste eeuw zetten. Het is goed, maar verliest terrein op het internationale toneel. Laat ons excelleren, laat ons ambitie tonen.

Dames en heren,

De krapte op de arbeidsmarkt is er en zal alleen maar toenemen. We hebben iedereen nodig. Jong en oud. Ongeschoold, hooggeschoold en bijgeschoold. Alleen zo kunnen we bedrijven laten draaien. Alleen zo bouwen we mee aan welvaart voor heel de maatschappij.

Vorige week staakten de vakbonden. Onze medewerkers verdienen volgens hen meer dan kruimels. En daar ben ik het volmondig mee eens. Maar een akkoord vind je rond de tafel. Niet op straat, niet met blokkades of stakingen die zware economische schade toebrengen. De uitdaging is samen een grotere koek te bakken, zodat we grotere

stukken kunnen verdelen. Ik heb zojuist enkele recepten opgesomd waarmee we die grotere koek kunnen bakken. Benieuwd of de politici van ons debat ze lusten.